

درجایی که زیان وارده از طریق اعاده وضعیت یا جبران خسارت، ترمیم نشود، اقدام به جلب رضایت نماید. در عرف بین‌الملل جلب رضایت به اشکال مختلف از قبیل عذرخواهی رسمی، اعتراف به غیرقانونی بودن عمل زیان‌بار، پی‌گرد عوامل جرم و مجازات آن‌ها، تعهد به عدم تکرار این‌گونه اعمال غیرقانونی و اتخاذ تدابیر لازم برای پیش‌گیری از تکرار آن‌ها در آینده، امکان‌پذیر است. گاهی اوقات نیز جلب رضایت از طریق پرداخت مبالغ مالی که اکثراً متناسب با ضرر وارده است، صورت می‌گیرد. (العنانی، ۱۹۹۷، ص. ۱۵۴) ممکن است جلب رضایت، متضمن تأیید نقض، تصریح تأسّف، عذرخواهی رسمی و یا اقدام مناسب دیگر باشد. البته جلب رضایت، طبق بندهای ۲ و ۳ ماده‌ی ۳۷ کمیسیون حقوق بین‌الملل نباید فراتر از میزان خسارت و برای کشور مسئول تحقیق‌آمیز باشد. براساس آنچه آمد در صورت نقض تعهدات بین‌المللی پیش‌گفته در خصوص مقابله با تأمین مالی تروریسم و اثبات مسئولیت مدنی، هر کدام از دولت‌ها در این خصوص، پرداخت خسارت و یا جلب رضایت بزه‌دیدگان می‌تواند راهکار مناسبی برای جبران و تنبیه دولت خاطی باشد. البته بدیهی است که میزان خسارت پرداختی باید متناسب با زیان وارد آمده باشد.

۲. مسئولیت کیفری دولت‌ها

موضوع مسئولیت کیفری دولت‌ها دیری است که ذهن حقوق‌دانان و اندیشمندان این حوزه را به خود مشغول نموده است. هرچند سابقه‌ی طرح مفهوم مسئولیت کیفری دولت‌ها به جنگ جهانی اول برمی‌گردد و تاکنون دست‌خوش تحولات گوناگون بوده است، اما این موضوع هم‌چنان با چالش‌های جدی روبه‌رو است. برخی از این چالش‌ها در پیچیدگی مفهوم بزهکاری دولت و عدم ارائه تعریفی واحد از آن ریشه دارند و برخی دیگر ناشی از عدم وجود مرجعی بین‌المللی برای رسیدگی به اتهام کیفری دولت‌ها است. در قلمرو حقوق بین‌الملل در صورتی که کشوری اقدام به عمل غیرقانونی نماید و به واسطه‌ی آن به منافع و مصالح کشور دیگری آسیب وارد کند مسئول خواهد بود. (سلیمی، ۱۳۷۶، ص. ۱۸)

دولتی که اقدام به ارتکاب جرائم تروریستی و یا حمایت از آن به‌طور مستقیم